

Vlaanderen
is diervriendelijk

Diervriendelijk beheer van ratten en muizen in steden en gemeenten

vlaanderen.be/dierenwelzijn
vlaanderen.be/inbo

Verantwoordelijke uitgever:

Peter Cabus

Foto's:

- © Vilda/Rollin Verlinde - Cover: bruine rat, pag. 3 & 4: huismuis; pag. 8: zwarte rat.
- © Gemeente Mol - Pag. 6: Eendje Sam.
- © Vilda/Yves Adams - Back cover: zwarte rat.

Deze folder kwam tot stand in samenwerking met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

Wil je als stad of gemeente op een diervriendelijke manier overlast door ratten en muizen op je grondgebied voorkomen?

Elke stad of gemeente moet focussen op twee belangrijke pijlers:

- * preventie en diervriendelijke bestrijding
- * het sensibiliseren van inwoners

Preventie en een diervriendelijke bestrijding

Voor het beleid door steden en gemeenten geldt hetzelfde als voor particulieren: voorkomen is beter dan genezen. Focus daarom maximaal op preventie of het voorkomen van schade.

Probeer (zwerf)afval zoveel mogelijk te voorkomen door een aangepast preventiebeleid en voorzie aangepaste vuilcontainers waar ratten en muizen niet in kunnen. Volg in het eigen patrimonium dezelfde aanbevelingen als deze voor particulieren (Folder Diervriendelijk beheer van ratten en muizen in en rond de woning). Ook een voldoende uitgebouwd en goed onderhouden rioleringsnetwerk is essentieel om overlast door ratten te vermijden.

Gebruik zo weinig mogelijk rodenticiden, want die zijn zeer dieronvriendelijk. Volgens **het Besluit Duurzaam pesticidegebruik van 15 maart 2013** mogen openbare diensten in Vlaanderen in ieder geval geen gebruik maken van pesticiden. Er zijn echter afwijkingen mogelijk voor de bestrijding van ratten in bepaalde situaties.

Bied als stad of gemeente ook geen rattenvergif aan, want dat normaliseert het gebruik van vergif als een standaard bestrijdingsmiddel.

Als stad of gemeente kan je wel klemmen aanbieden (te huur of te koop: zie kader) en/of de ondersteuning door een professionele bestrijder. Die geeft ter plaatse advies en zet bestrijdingsmiddelen uit indien nodig.

Inzetten op roofdieren

Verschillende kleine roofdieren kunnen nuttig zijn in de bestrijding van knaagdieren zoals ratten en muizen. Daarbij denken we dan vooral aan de marterachtigen (wezel, hermelijn, steenmarter, boommarter, bunzing) en roofvogels (buiszards, torenvalken, kerk- en steenuilen). Zo moet in het stadspark van Maastricht niet langer aan bestrijding worden gedaan omdat wezels, hermelijnen, marters, vossen en roofvogels zoals de oehoe er de populatie van kleine knaagdieren onder controle houden.

Trek roofvogels aan door nestkasten te plaatsen en goede uitzichtplekken te creëren. Ook voor marterachtigen kunnen nestkasten gebouwd worden, maar ook andere zaken kunnen voorzien worden om als schuilplaats te dienen, zoals holle bomen, dicht struikgewas, hooi of stropapels, steen- en takkenhopen, ...

Klemmen

Een paar gemeenten bieden momenteel klemmen aan hun inwoners aan. Zo biedt de gemeente Zonnebeke haar inwoners al sinds 2007 klemmen aan. Per adres kan men om de 5 jaar maximum 10 klemmen aankopen. Bij de opstart van de actie werden over een periode van 1,5 jaar zo'n 900 klemmen verkocht. Over het algemeen zijn de inwoners tevreden over de klemmen. Sommigen, vooral landbouwers, kochten al meermaals klemmen.

Sommige mensen zijn terughoudend om klemmen te gebruiken omdat ze huisdieren hebben en vrezen dat die in de klemmen terechtkomen. Men kan dat voorkomen door de klemmen in een beschermbakje te plaatsen (en dat is ook sterk aangeraden!), maar andere gemeenten merken op dat de klemmen dan minder efficiënt werken.

Sensibilisatie

Neem diervriendelijkheid op in de communicatie over muizen- of rattenbestrijding. Volgende principes zouden in elke communicatie moeten terugkomen:

- Preventieve maatregelen zijn de belangrijkste stap in elk bestrijdingsproces.
- Denk vooral in termen van schade voorkomen en minder in termen van dieren doden.
- Gebruik bij voorkeur altijd diervriendelijke bestrijdingsmiddelen zoals klemmen, levendvangkooien of elektrocutievallen.
- Vermijd het gebruik van vergif zo veel mogelijk. Als het echt niet anders kan volg dan zeker strikt alle voorschriften.

Sensibilisering kan gebeuren door de bestrijders die aan huis komen, door informatie op de website van de stad of gemeente, door folders of zelfs door infoborden op plaatsen die gevoelig zijn voor overlast (zie foto).

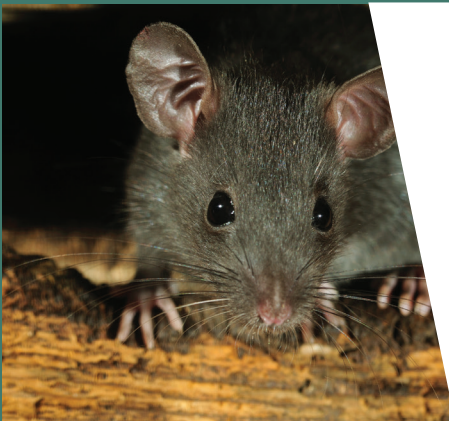
Eendje Sam legt uit hoe het moet!

Verzorg de eendjes aan de Nete: geef hen **geen** brood of andere etensresten (want dit trekt ratten aan).

AANBEVELINGEN

- Het beheren van ratten en muizen is belangrijk op plaatsen waar er overlast is. Geef een correcte definitie van 'overlast' en stem het beheer af op preventie en het beperken van schade die de knaagdieren veroorzaken.
- Op plaatsen waar ratten of muizen geen significante schade veroorzaken is beheer niet noodzakelijk, zelfs niet aangewezen.
- Bestrijding is enkel aangewezen op plaatsen waar schade wordt veroorzaakt en waar preventie en knaagdierwerende maatregelen niet succesvol zijn.
- De meeste rodenticiden zijn niet diervriendelijk. In geval van resistentie is de werkzaamheid beperkt en bovendien worden roofdieren vergiftigd als ze de knaagdieren opeten. Het risico bestaat ook dat niet-doelsoorten en mensen worden vergiftigd. Probeer het gebruik ervan dan ook ten alle tijde te vermijden.
- Focus op de sensibilisering van het grote publiek over de impact van bepaalde bestrijdingsmiddelen op het dierenwelzijn en rond preventieve maatregelen in het kader van de bestrijding van ratten en muizen.
- Versterk de samenwerking tussen alle openbare besturen die betrokken zijn bij de bestrijding van ratten en muizen, de bestrijdingsfirma's en de stakeholders uit de industrie.

Voor informatie, vragen of suggesties:

Tel. +32 2 553 15 08
dierenwelzijn@vlaanderen.be

DEPARTEMENT OMGEVING

Afdeling strategie, internationaal beleid en dierenwelzijn
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel

vlaanderen.be/dierenwelzijn